

TARİKAT PİRLERİ VE TARİKATLERİ: BEKTÂŞİLİK VEYA BEKTÂŞİYYE (1)

(...dünden devam)

Pîri: Hacı Bektâş-ı Velî (645-738=1209-1270):

Hacı Bektâş-ı Velî üzerinde doktora tezi yapmış olan merhum arka-daşımız Prof. Dr. Esad Coşan'a göre Hacı Bektâş, Hz. Peygamber'in torunlarından. Nişâpur'da doğmuştur. Doğum ve ölüm tarihleri kesin olmamakla birlikte genellikle kaynaklarda 1209-1270 yılları verilmektedir. 63 yıl yaşamıştır. Hacı Muharrem Efendi ve M. Zeki Pakalın'a göre H. 645'te doğmuş, 738'de vefat etmiş, 93 yıl yaşamıştır (Makamat-i Ezkâr-ı İlâhiyye, s. 62).

Hacı Bektâş-ı Velî'nin anası Şeyh Ahmed Nişâbûrî'nin kızı Âtem Âtun'dur. Nesebi Hz. Peygamber'e kadar sıralanır. Kimine göre doğrudan doğruya, kimine göre de Lokmân-ı Perende vasıtasıyla Ahmed-i Yesevî'nin mürididir. Ya Ahmed-i Yesevî'nin veya Lok-man-ı Perende'nin emriyle Anadolu'ya geldi, Amasya, Kayseri, Sivas gibi şehirleri dolaştıktan sonra Kırşehir yakınında bulunan Karahöyük'e yerleşti.

Kendisinin Yeniçeri Ocağı'nı kurduğu yaygın ise de bu doğru değildir. Çünkü o, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan 29 yıl önce ölmüştür.

Hacı Bektâş-ı Velî'nin, Ahmed-i Yesevî ile kesin ilgisi vardır. Ah-med Yesevî de Abdu'l-Âlik-ı Ğucduvânî gibi Yusuf Hemedânî Hazretlerinin halîfelerindendir. Bilindiği üzere Bahâu'd-dîn Nakşibend Hazretleri de Seyyid Emîr Külâl'in halîfesi olmakla beraber 'Abdu'l-Âlik-ı Ğucduvâ-nî'nin rûhâniyyetinden feyz almış, Emîr Külâl'in tersine, tarîkatta Ğuc-duvânî gibi âfî (gizli) zikri usul edinmiştir. Bu bakımdan Bektâşîliğin, Nakşibendî tarikatı ile akrabâlığı vardır.

"Tiryâku'l-Mecîd'de Hacı Bektâş'ın, Ahmed Yesevî'ye bağlı olduğu söyleniyor ama Yesevî'nin vefat tarihi ile, Hacı Bektâş'ın vefât tarihi arasında bir isim eksiktir. Bunun Lokmân-ı Perende olduğu söyleniyor, fakat bu zat hakkında kesin bilgi yoktur.

Yunus Emre, Hacı Bektâş'ın, (Taptuk Emre vasıtasıyla) talebesidir. Ancak Türk tarihinde iki büyük Yunus Emre vardır. Birisi Bursa'lı Yunus Emre, diğeri asıl büyük Yunus Emre. Meşhur “Şol cennetin ırmakları akar Allah deyû deyû” İlâhîsi Bursa'lı Yunus Emre'ye âittir. Asıl büyük Yunus Emre bu değildir. Asıl Yunus Emre, Hacı Bektâş'ın çağında, Niğde'ye bağlı Sivrihisar'da yaşamış, Hacı Bektâş'a gidip gelmiştir. Hacı Bektâş'ın, bu Yunus Emre üzerindeki etkisi çok açıktır. Sanki Yunus, Hacı Bektâş'ın “Makalât”ını nazm etmiş(şiire dökmüş)tür, aynı temaları işlemiştir.

(devamı yarın..)